

nega reda, osobito kazenskosočno ustavo. Da pa nova uredba kazenskih sodišč ne bode celi véliki reformi v napotje, da se vse skupaj ne izkaže ob tako zapoznelem porodu — za mrtvo-rojeno dete, mislim, da ni neopravičen nasvet: Ne lovimo se za tujimi vzorci; ne stremimo po radikalnem preobratu v ustavi kazenskih sodišč, prilagodimo raje to, kar se je pri nas že s pridom udomačilo, današnjim razmeram, našim potrebam, pa bodi si to v gori navedenem zmislu ali kakor koli! Ako se to zgodi, onda smemo za trdno pričakovati, da bode mogla Avstrija tudi na svoje kazensko pravosodstvo zreti — s ponosom!

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dv. dekret od 6. junija 1838 št. 277 zb. pr. zak. ni uporaben na obljube, ki se dajo in sprejmo ali ponové po dokončani dražbi (§§ 869, 879 o. d. z.).

Po tožnikovih navedbah je toženec — pisarniški uradnik pri odvetniku S., kojemu je tožnik bil poveril izterjanje svoje terjatve proti V. v znesku 300 K s prip. — pred dražbo V-evih premičnin izjavil, da mu bo plačal isto terjatev, kolikor bi ne bila pokrita z izkupilom, ako tožnik ne bo delal nobenih ponudeb na dražbi. Tožnik je tudi trdil, da je toženec po izvršeni dražbi, pri kateri res ni tožnik dražil, to svojo obljubo ponovil, rekoč, da plača brezpogojno terjatev tožnikovo, kolikor ne bo pokrita z izkupilom. Na svojo terjatev s prip. je tožnik dobil iz izkupila le znesek 164 K 53 h in zahteva sedaj 242 K 39 h od toženca.

Toženec pa ugovarja, da on ni dal nobene obljube tožniku ne pred dražbo in tudi ne po dražbi. V-eve premičnine je dostal na dražbi toženec potem, ko je prebil vse druge nadponudbe ter zvišal vrednost za 104 K 20 h. Na dražbo da je šel le iz prijaznosti do tožnika in na njegovo prošnjo, da ne pojdejo V-eve premičnine za prenizko ceno; da je zvišal za žganje, ki

se je dražilo pri špediterju H., od najmanjše ponudbe 58 K 80 h na 122 K, dočim je bilo cenjeno na 176 K 75 h, in da je izjavil, da bo tožnik pokrit s celo svojo terjatvijo, ako je res — kakor je poprej trdil tožnik — da so štelaze, ki se imajo še prodati, vredne 385 K. Sicer pa navaja toženec o okolnosti, da ni prevzel plačila tožnikove terjatve napram V-u, v dokaz indic, da ga je tožnik večkrat pozneje nadlegoval s posojilnimi prošnjami. Končno pravi toženec, da mu je tožnik res obljubil, da dobi kupca za štelaze, koje je bil vkupil na dražbi.

C. kr. okr. sodišče v Gorici je s sodbo od 14. jan. 1909 opr. št. C V 595/8-6 obsodilo toženca, da mora plačati tožniku znesek 224 K 55 h s prip.

Razlogi.

Dvorni dekret od 6. junija 1838 št. 277 z. prav. zb., na kojega se osobito sklicuje toženec, ni uporaben v le-tem slučaju in sicer, ker velja le za dogovore, vršeče se pred dražbo, dočim utemeljuje tožnik svojo zahtevo na toženčevo obljubo, dano i pred dražbo i po njej, da bo tožnik na vsak način krit s svojo terjatvijo, in da plača toženec znesek, kolikor ne bo krit z izkupilom. Taka obljuba bi na vsak način pomenjala toliko, kakor prevzem tujega dolga v plačilo po zmislu §§-ov 1344, 1345 o. d. z. in bi bila veljavna.

Da je pa toženec zares prevzel plačilo zneska, ki bi ne bil pokrit z izkupilom, in sicer po izvršeni dražbi, se je ugotovilo popolnoma brezdvomno po priči Mihi P., sodnem slugi, ki je šel s strankama po izvršeni dražbi proti domu. Ta priča je potrdila, da je toženec izjavil, da bo tožnik s svojo terjatvijo krit, in da je toženec s temi besedami na vsak način prevzel plačilo ostanka, ker je bilo takrat že gotovo, da izkupilo, znašajoče 223 K, ne bo zadoščalo za pokritje tožnikove terjatve, in ker je toženec sam omenil pred dražbo, da bo treba rasti do 400 K, ako hoče priti tožnik do plačila. To obljubo je toženec ponovil medpotoma večkrat, in torej ni dvoma, da je hotel sprejeti plačilo nepokritega ostanka nase, in to z ozirom na to, ker je bil kupil premičnine, ki so bile cenjene na 336 K 75 h tako poceni, ko je vendar bil pripravljen višati ponudbe do 400 K. Tudi je izpoved te priče popolnjena z izpovedbo priče Anton Č. ml., ki je po-

trdil, da je toženec, poslovivši se po dražbi od tožnika, izjavil: »Glejte, da se štelaze prodado, in jaz bom Vam plačal, kakor smo poprej govorili.« Ako se primerjata obe izpovedbi, uvidi se, da se popolnoma ujemata, in da je toženec na vsak način bil pripravljen oni dan, plačati nepokriti ostanek tožnikove terjatve proti V-u.

Toženec hoče sedaj obračati tako, da so bile vse njegove trditve pri dražbi le informacije, ki jih daje pisarniški uradnik klijentom svojega odvetnika-šefa pri dražbi, in da nimajo nobene veljave. Toda ta njegova trditev je kratkomalo brez zaslombe v izpovedbah zgoraj navedenih prič, da celo popolnoma izpodbita po pričah P. in Č. —

Tudi pravi toženec, da je dal informacije tožniku, da bo pokrit, ker je tožnik trdil, da so vredne štelaze 385 K, oziroma, ker je tožnik pravil, da so še druge premičnine, neko pohištvo V-evo, ki je shranjeno v hiši nasproti škofije. Toda tudi ta trditev je popolnoma iz trte izvita, ker izhaja iz pričevanja Gašperja H., da je tožnik po dražbi žganja in pred dražbo štelaz izražal bojazen, češ, da ne bo pokrit, ker je šlo žganje tako poceni, a da ga je sam toženec pomiril, ko je rekel, da se razloček že poravna pri dražbi štelaz. Ako bi bila toženčeva trditev resnična, bi tožnik na noben način ne mogel izražati bojazni, da ne bo pokrit. —

Da je toženec prevzel plačilo nepokritega ostanka tožnikove terjatve proti V-u, izhaja tudi iz celega njegovega obnašanja od dražbe do današnje tožbe. Kakor izhaja iz pričevanja tožnikovega sina Antona Č. ml., toženec dolgo časa ni tajil, da je obljubil plačilo, ampak vedno iskal druge vzroke, da ne plača.

Ni se sicer doslej trdilo, da bi bilo plačilo vtožene terjatve odvisno od pogoja, da bi moral tožnik poprej dobiti kupca za toženčeve štelaze, kupljene ra dražbi. Toda kaj takega tudi ne izhaja iz dokazil, ker P., priča, pred katero je najpoprej toženec napravil obljubo, ni tega potrdil. Sicer pa se tudi vsled izpovedi priče Antona Č. ml., da je toženec pri slovesu izjavil: »Glejte, da prodaste štelaze, in jaz Vam plačam, kakor sem Vam obljubil!« — ne more še trditi, da je bila obljuba toženčeva pogojna. Ker v besedah »glejte, da prodaste štelaze« — je naročilo, ne da bi od izvršitve naročila bilo odvisno plačilo tožnikove terjatve.

Kar se pa tiče visočine vtožene terjatve, tožnik ne more višjega zneska terjati, nego onega, ki bi mu pripadel, ako bi prišla njegova terjatev do pokritja iz izkupila, in osobito ne more uveljavljati vseh stroškov, koje je on plačal svojemu odvetniku dru. S. V tem oziru je merodajen razdelil. sklep ddo. 15. maja 1908 E 382/8/8, iz katerega je razvidno, da tožnikova terjatev ni bila pokrita z izkupilom v znesku 224 K 55 h. Ta znesek se je potem danes tudi prisodil tožniku.

Priziv toženca je c. kr. okrožno sodišče v Gorici s sodbo od 24. marca 1909 zavrnilo iz razlogov:

Toženec izpodbija prvostopno sodbo iz razloga, ker je prvi sodnik baje napačno uporabil določbe dvorn. dekr. z dne 6. jun. 1838 št. 217 zb. pr. z. Ta pritožba pa ni utemeljena. Pod predpis omenj. dv. dekr. padejo le tisti dogovori, kateri se vršijo pred ali med dražbo, ne pa obljube, katere se dajo in sprejmejo po dražbi. Kakor izhaja iz izpovedbe priče Antona Č., je pa toženec tudi po dražbi obljubil plačilo, uporablja besede: »Glejte, da se štelaže prodado, in jaz Vam bom plačal, kakor smo poprej govorili.« Te besede so sicer same ob sebi precej nedoločene, toda ako se jih primerja s tem, kar se je poprej med strankama zgodilo, in ako se uvažuje, da, kakor pravi ista priča, toženec tudi pozneje ni tajil, da je sploh obvezan tožniku, se prihaja do sklepa, da toženec pri omenjeni priliki po dražbi ni nič drugega obljubil, nego da jamči za to, da pride tožnik v izvršilnem postopanju zoper Josipa V. do polnega pokritja. Toženčeva, po dražbi dana obljuba je torej neizpodbitna tudi s stališča §-a 869 o. d. z.

Reviziji c. kr. vrhovno sodišče z odločbo 8. jun. 1909 Rv VIII 139/9-1 ni ugodilo iz razlogov:

Revizija, ki navaja številoma samo § 503 št. 4 c. pr. r., očita prizivnemu postopanju tudi pomanjkljivost v smislu §-a 503 št. 2 c. pr. r. in vsebuje primeren predlog za razveljavljenje izpodbijane sodbe. Ta pomanjkljivost baje tiči v tem, ker je prizivno sodišče zavrnilo dokaz po zaslišanju strank o tem, da toženec nikdar ni prevzel plačilne obljube, kakor jo zatrjuje tožnik. Toda

prizivno sodišče je, strinjajoč se s prvim sodnikom, na podlagi izvršenih dokazov smatralo baš nasprotno tega negativnega dokaznega predloga za dokazano. Po §-u 371 c. pr. r. torej niti ni smelo več dopuščati predlaganega zaslišanja strank.

Pa tudi pravna presoja stvari v izpodbijani sodbi je v bistvu pravilna. Prizivno sodišče priznava, da se toženčeva izjava, kakor jo zatrjuje priča Anton Č., ni glasila precizno. Če pa pravi, da je izjava, ki jo potrjuje priča, bila resna — kakor se je to sklepalo iz toženčevega obnašanja v dobi med dražbo in tožbo — tedaj ocenjuje vnanji dejanski položaj na način, ki ga potrjuje vsakdanja izkušnja povsem. Obljuba, po dokončani dražbi ponovljena, da bo skrbel za popolno pokritje tožnikove terjatve, je pa čisto pravno obvezna. Dv. dekret z dne 6. junija 1838 zb. pr. z. št. 277 hoče čuvati prosto tekmovanje dražiteljev pri dražbah in je naperjen zoper vse dogovore, kateri omejujejo krog dražiteljev in bi utegnili posameznike odvracati od draženja. Po dokončani dražbi odpade ta ozir, in nobene ovire ni, obvarovati škode dotičnika, ki bi vsled dražbe bil oškodovan. Ako tedaj obljuba toženčeva, dana pred in med dražbo, označuje smer njegove prave volje, zavezan je pa šele vsled pozneje oddane oblube (§§-a 879 in 869 o. d. z.), na katero je tožnik pri sporni razpravi dne 11. decembra 1908 oprl svojo zahtevo, ne da bi bil toženec ugovarjal.

Nič ni treba razmotravati, je li tožnik poskušal še nadalje izvršilne korake za izterjanje nepokritega ostanka terjatve, ker to nič ne more izpreminjati toženčeve plačilne oblube.

Dr. Dermota.

**b) Pogoji za odložbo izvršbe po §-u 42, št. 5 izvrš. reda v
slučaju tožbe po §-u 35 izvrš. reda.**

Temeljem zamudne sodbe c. kr. dež. sodišča v Ljubljani z dne 11. novembra 1909 oprav. št. Cg I 378/9/-3 dovolilo se je I. W. v izterjanje njegove terjatve 2212 K 70 h s pr., ki se je v teku izvršbe skrčila na 228 K 70 h s pr., izvršba na nepremičnine; izvršilno sodišče je bilo c. kr. okrajno sodišče v Ljubljani. Po dovoljeni prodaji predlagal je zavezanec odložbo izvršbe po §-u 42 izvrš. r. trdeč, da je vložil pri c. kr. deželnem sodišču v

Ljubljani zoper zahtevajočega upnika opozicijsko tožbo po §-u 35 izvrš. r., in je v dokaz priložil nadpis z vložnim zaznamkom.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 13. januarja 1910 opr. št. 3604/9/-5 dovolilo odložbo do pravomočne rešitve o opozicijski tožbi.

Zoper ta sklep je vložil zahtevajoči upnik rekurz, trdeč, da je vprašavna tožba po svoji obliki pač opozicijska tožba v zmislu §-a 35 izvrš. r., ne pa tudi po svoji vsebini, ker se opira zgolj na dejstva, ki so nastopila že pred nastankom izvršilnega naslova. Iz priložene tožbe bilo je razvideti, da uveljavlja zavezanec protiterjatve, katere bi bil lahko »compensando« ugovarjal zoper izvršljivo terjatev že v tej pravdi.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 4. februarja 1910 opr. št. R III 26/10/-1 rekurzu ugodilo, izpodbijani sklep spremenilo ter predlog na odložbo zavrnilo iz teh-le razlogov:

Ker so razlogi za odložbo v §-u 42 izvrš. r. naštetih taksativno, je odložba dopustna le na one tožbe, ki po svoji vsebini resnično spadajo k tožbam, navedenim v tej zakonovi določbi. Ne zadostuje toraj, da se tožba zunanje označi za opozicijsko tožbo in da se zahtevek glasi na prestanek izvršilnega naslova vsled zaračuna.

Tožba mora tudi po svoji vsebini odgovarjati pogojem §-a 35 izvrš. r., v le-tem slučaju pa se opira tožba zgolj na dejstva, ki so nastopila že pred nastankom izvršilnega naslova. Ta tožba toraj ni opozicijska tožba, pa tudi ne tožba v zmislu §-a 42 št. 1 izvrš. reda., ker se ne izpodbija izvršilni naslov kakor tak, toraj pa tudi ne tvori razloga za odložbo.

Pripominja se še, da bi bil zavezanec z dovolitvijo predlagane izvršbe na boljšem, nego, ako bi bil svoje terjatve v prejšnji pravdi ugovarjal »compensando« vsaj tedaj, ako bi se bila izdala delna, sodba po §-u 391 c. pr. r. V tem slučaju zaradi nadaljevanja razprave o kompenzacijskem ugovoru ne bi bil mogel doseči odložbe temeljem delne sodbe po §-u 392 c. pr. r. uvedene izvršbe; takih nepravilnosti pa zakon ne podpira. S to presojo vsebine tožbe se nikakor ne posega v stvarno ali formalno rešitev pravične zadeve, ker se tožbo presoja le za izvršilnopravne namene.

V revizijskem rekurzu zoper ta sklep očita zavezanec rekurznemu sodišču, da presoja vprašavno tožbo drugače nego pravdno sodišče, katero jo je sprejelo za opozicijsko tožbo in odredilo sporno razpravo. To pa je gotovo nedopustno, ker se sicer lahko zgodi, da pravdno sodišče tej tožbi ugodi kakor opozicijski tožbi in izreče ustavitev izvršbe, izvršilno sodišče pa bi varovaje svoje mnenje odklonilo ustavitev. Pa tudi meritalna presoja tožbe ni pravilna, ker se kompenzacija ne izvrši že s tem, da obstajata protiterjatvi, marveč šele z uveljavljanjem kompenzacije, to uveljavljanje pa je ono dejstvo, katero po §-u 35 izvrš. r. razveljavlja zahtevek, čeprav z učinkom »ex tunc«.

C. kr. vrhovno sodišče je s sklepom z dne 2. marca 1910 opr. št. R VI 86/10/-1, ugodivši revizijskemu rekurzu spremenilo sklep rekurznega sodišča ter obnovilo prvosodni sklep iz razlogov:

Po §-u 42 št. 5 izvrš. r. se sme dovoliti odložba izvršbe, ako se poda kaka v §§ 35, 36, 37 izvrš. r. omenjenih tožeb. Z vložitvijo tožbe po §-u 35 izvrš. r. je dan pogoj §-a 42 izvrš. r. Da je smatrati vloženo tožbo za tožbo v zmislu §-a 35 izvrš. r., ni dvomiti po tožbenem zahtevku, ki temelji na ugovorih, označenih v §-u 35 izvrš. r. Je li tožba stvarno upravičena, tukaj ni presojati, kajti kakor je v §-u 42 št. 5 izvrš. r. jasno izraženo, zadostuje v dosego odložbe izvršbe, da se tožba opira na § 35 izvrš. r.

Dr. O. P.

c) Pri določitvi dote (§ 1220 o. d. z.) ni preračunjati nujnega dela.

Vsled predloga Marije N. rojene D. je c. kr. okrajno sodišče v R. določilo po zmislu §-a 1220 o. d. z. doto, katero ji ima izplačati mati Marija D., s 550 K, ker ta znesek glede na ugotovljeno materino imovino odgovarja nujnemu delu njene imenovane hčere, ki od matere še ni ničesar dobila. —

Vsled rekurza Marije D. je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 22. dec. 1909, opr. št. R III 295/9-1 doto znižalo na 300 K, ker je ta znesek primeren tako z ozirom na premoženje matere, ki znaša samo čistih 1097 K (§ 1220 o. d. z.) — drugih otrok namreč mati nima — kakor tudi z ozirom

na olajšanje potroškov, ki jih ima predlagateljčin mož po svojem stanu kot kovač v zakonu z njo (§ 1218 o. d. z.).

V revizijskem rekurzu se je sklicevala Marija N. na prvosodne razloge in poudarjala zlasti, da od matere, ki jej, idoč, od hiše, noče izplačati nikake dote, ne more pričakovati, da bo gospodinjala tako, da bo po njeni smrti še kaj dobila, temveč bo skoro gotovo za živa na kakršenkoli način ukrenila, da ji po materi ničesar več ne pripade. —

C. kr. vrhovno sodišče pa je s sklepom z dne 1. februarja 1910, opr. št. R VI 48/10-1 revizijski rekurz zavrnilo, ker je po rekurnem sodišču določena dota materini imovini povsem primerna, in se materi brez nevarnosti za njeno gospodarsko stališče ne more naložiti višja dajatev; v revizijskem rekurzu zastopano mnenje prvega sodnika, da je pri določitvi dote upoštevati istočasno preračunjeni nujni del, nima v zakonu nikake opore, ker § 1220 o. d. z. govori le o doti, imovinskim razmeram roditeljev primerni, in v §-u 1221 se celo odreja, da pri ovedbah imovine ni strogo preiskovati imovinskega stanja roditeljev, iz česar izhaja, da se pri določitvi dotacijske dolžnosti ni mislilo na nujni del.

R.

Književna poročila.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku. VI. zvezek. Predpisi o izvenspornem postopanju itd. Uredil dr. E. Volčič. — Ta zvezek se začne te dni razpošiljati.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku. VII. zvezek. Ta zvezek obsega: državne osnovne zakone in druge ustavne in upravne zakone z odločbami najvišjih sodnih dvorov, ter spremenjene deželne rede in deželne volilne rede. Zbral in uredil Štefan Lapajne, c. kr. okrajni glavar v p. v Ljubljani.

Taka zbirka državnih osnovnih in drugih ustavnih in upravnih zakonov, ministrskih naredeb ter judikatov najvišjih sodnih dvorov poleg deželnih redov in deželnih volilnih redov je bila čim dalje potrebnejša in sicer ne samo za pravnike, osobito za upravna in avtonomna oblastva ampak tudi splošno za vse one kroge, ki stoje v političnem življenju in se bavijo z upravnim pravom.